

PORADNIK MŁODEGO HUMANISTY

Studia bez tajemnic

Poradnik młodego humanisty.

Studia bez tajemnic

**Promohistoria
(Histmag.org)
Warszawa 2021**

[Kup książkę](#)

Redaktor tomu: Magdalena Mikrut-Majeranek

Redakcja: Piotr Bejrowski

Korekta: Anna Smutkiewicz

Skład i łamanie: Tomasz Kiełkowski

Projekt okładki: Tomasz Kiełkowski

Na okładce zaprezentowane jest zdjęcie przedstawiające księgarnię The Last Bookstore w Los Angeles. Jego autorem jest Jarred Craig. Źródło: Unsplash.com

Wszystkie ilustracje w e-booku znajdują się w domenie publicznej bądź na wolnej licencji. Wykorzystano zdjęcia z portalu Pixabay.com.

ISBN: 978-83-65156-44-0

All rights reserved.

Copyright © 2021 by
PROMOHISTORIA Michał Świgoń
Warszawa 2021

e-mail: redakcja@histmag.org
www: <https://histmag.org>

Wydanie elektroniczne. Jeśli posiadasz ten egzemplarz z naruszeniem praw autorskich, zachęcamy: kup oryginalny e-book i wesprzyj jego twórców.

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
-------	---

Część I Studenckie ABC

Jak przygotować pracę roczną/semestralną – poradnik dla studentów	13
Jak przygotować historyczny artykuł popularnonaukowy?	25
Jak przygotować referat na konferencję naukową?	37
Dobra prezentacja to połowa sukcesu, czyli jak urozmaicić wykład?	49
Archiwa bez tajemnic	59
Słowniczek pojęć akademickich	75
Top 10 rzeczy, które powinieneś wiedzieć o studiach, zanim na nie trafisz	83

Część II

Mały podręcznik prawa autorskiego

Czym jest prawo autorskie?	95
Legalne źródła pozyskiwania zdjęć i grafik	111

Część III

Popularyzacja nauk humanistycznych w Internecie: praktyczny poradnik

Naukowy PR-owiec w praktyce. Co to znaczy być historykiem?	127
Jak robić, zrobić i się nie zarobić?	139
Jak „sprzedać” konferencję naukową w Internecie?	161
Dlaczego humanista powinien być także sprawnym dziennikarzem? Kurs dziennikarstwa w pigułce	165

Część I

Studenckie ABC

Tomasz Leszkowicz

Jak przygotować pracę roczną/semestralną – poradnik dla studentów

Jedną z umiejętności, którą studenci kierunków humanistycznych zdobywają w czasie studiów licencjackich i magisterskich, jest przygotowywanie różnego rodzaju tekstów. Katalog ćwiczonych form w dużym stopniu zależy od uczelni, wyróżnić można wśród nich jednak m.in. recenzje, omówienia, artykuły popularnonaukowe, a czasem nawet formy publicystyczne i dziennikarskie. Przykładowo najbardziej tradycyjnymi tekstami pisanymi przez młodych adeptów muzy Klio są jednak typowe prace naukowo-histeryczne. Obok najważniejszych z nich – pracy licencjackiej oraz magisterskiej – studenci w ciągu kilku lat studiów przygotowują także mniej obszerne teksty tego typu, przybierające zwykle charakter prac rocznych lub semestralnych.

Celem tego zadania jest wdrożenie studenta w warsztat naukowy charakterystyczny dla jego dziedziny nauki. Praca roczna/semestralna powinna pomóc zdobyć mu wiele przydatnych w różnych sytuacjach umiejętności, poczynwszy od gromadzenia bibliografii i przeprowadzania kwerendy poprzez analizę źródeł

i opracowywanie jej wyników aż do komponowania wypowiedzi, przedstawiania argumentów oraz wysuwania wniosków. Tego typu zadanie wymaga od studenta zdobycia pogłębionej wiedzy na dany wąski temat oraz umiejętności zarządzania własną pracą i planowania projektu, wreszcie zaś rozwija umiejętność pisanie tekstów. Warto też docenić typową dla studentów metodę kończenia prac (w mniejszym lub większym stopniu) na ostatnią chwilę – chociaż warto zaczynać pracę odpowiednio wcześniej i być systematycznym, przyspieszone finiszowanie z zadaniami uczy cenionej dziś tzw. „pracy na deadline”. Jak widać, tego typu zadania dla studentów historii chociaż wydają się archaiczne, niepasujące do „współczesnego rynku pracy”, a przez to całkowicie niepotrzebne, mogą być rozwijające i kształtować nie tylko ściśle warsztatowe umiejętności.

Pisanie pracy rocznej/semestralnej może być, zwłaszcza na pierwszym roku, wymagającym zadaniem. Nie ma uniwersalnych zasad ich przygotowania, bo te są uzależnione od warunków stawianych przez uczelnie, a często też samych wykładowców. Niniejszy poradnik spróbuje jednak pokazać ogólne zasady, których znajomość może pomóc przejść przez tego typu zadanie w sposób jak najmniej bolesny.

Pierwszy krok – wybór tematu

Sposób, w jaki zorganizowane jest pisanie pracy rocznej/semestralnej, w dużym stopniu zależy od zasad organizacyjnych panujących na danej uczelni lub na danym kierunku. W niektórych przypadkach taka praca to oddzielny punkt w programie studiów, którego zaliczenie jest koniecznym warunkiem zaliczenia semestru/roku. W takim wypadku student zwykle wybiera sobie prowadzącego i temat, a prace są organizowane w systemie tutorskim, opierającym się na bezpośrednim kontakcie z prowadzącym, konsultowaniu poszczególnych etapów, poprawek itp. Inną opcją jest powiązanie pisanej pracy z zajęciami, na które uczęszcza student – w takim wypadku stanowi ona podsumowanie treści

omawianych w całym cyklu zajęciowym. Wiele też oczywiście zależy od zakładanego rozmiaru zadania – może to być opracowanie o objętości arkusza wydawniczego (40 tys. znaków ze spacjami) z kilkoma różnymi źródłami do analizy, ale też prostsza praca, na podstawie jednego źródła lub bardzo prostego problemu.

W każdym z wymienionych przypadków należy w podobny sposób podejść do wstępnej fazy pisania pracy. Co najważniejsze i oczywiste, ważne jest dokładne spisanie i zrozumienie tematu – zadania tego typu nie zakładają twórczej interpretacji czy impresji na temat, ale realizację konkretnego celu badawczego. Warto dopytać prowadzącego, które źródła powinny być wykorzystane priorytetowo i jaki ich zakres przyjąć. W wypadku prac ze starożytności i średniowiecza istotne znaczenie ma wydanie i tłumaczenie, z którego się korzysta – tu warto zdać się na opinię wykładowcy nadzorującego pracę nad tekstem. Na pierwszym spotkaniu można też zapytać prowadzącego o opracowania, od których poleciłby zacząć pracę. Jeśli praca jest pisana w systemie tutorskim, warto ustalić poszczególne kroki, sugerowane terminy spotkań, wymagane zadania cząstkowe (lista bibliografii, plan pracy) itp. Jeśli finalizacja pracy miałaby mieć miejsce w końcówce roku akademickiego, warto też dopytać o dostępność wykładowcy – może się bowiem okazać, że będzie on pracować normalnie do połowy lipca, a przez następne dwa miesiące będzie podróżować naukowo lub prywatnie.

Kwerenda, czyli podstawa

Po etapie prac wstępnych i koncepcyjnych przychodzi pora na główny wysiłek, bez którego dane zadanie nie zostanie zrealizowane – zebranie materiałów źródłowych, na podstawie których zostanie napisana praca. W wypadku tego poradnika skupiamy się przede wszystkim na pracach pisanych na studiach historycznych, a więc opierających się bezpośrednio na analizie źródeł i obudowanych wiedzą z opracowań i innych materiałów o charakterze źródłowym. Do tego też charakteru będą dostosowane porady

zawarte w kolejnych akapitach, co nie oznacza, że ogólne zasady nie będą przydatne np. w pisaniu prac na innych kierunkach studiów.

Bez zapoznania się ze źródłami nie da się napisać pracy – tego typu stwierdzenie wydaje się oczywiste. Kluczowym krokiem jest więc po prostu przeczytanie tekstów (bo to te najczęściej składają się na główny materiał źródłowy), które powinny stanowić podstawę źródłową do opracowania tematu. Wiadomo, że historycy posługują się bardzo różnymi rodzajami źródeł, np. kronikami, utworami literackimi, listami, dokumentami, archiwaliami, prasą czy memuariystyką. Celem niniejszego tekstu nie jest przedstawianie charakterystyki poszczególnych źródeł (to rola zajęć na studiach i kwestia własnej pracy) ani metodyki postępowania z nimi. Jakie jednak główne kroki należy podejmować w czasie kwerendy źródłowej?

Bardzo ważna jest świadomość, jak duży objętościowo zasób źródeł należy przeanalizować – czy jest to tylko jedna kronika, czy może dwa teksty różnych autorów, zbiór korespondencji, wybór artykułów prasowych, czy może kilka różnych pamiętników z epoki. Cechą specyficznych prac rocznych/semestralnych jest pewne ograniczenie bazy źródłowej – najważniejsze jest, by student przede wszystkim dobrze przeanalizował dane źródło, nie zaś skupiał się na ciągłym szukaniu nowych materiałów. Dlatego zwykle prowadzący pracę podają podstawę źródłową, którą można delikatnie rozszerzyć w trakcie prac nad tekstem. Świadomość objętości źródeł pomaga też lepiej zapanować nad całym procesem tworzenia pracy.

Tradycyjną metodą przeprowadzania kwerendy jest tworzenie fiszek, czyli zapisywanie poszczególnych informacji ze źródeł na niewielkich karteczkach z jasno zapisanymi zamiarami do przypisu oraz ewentualną klasyfikacją. Dzisiaj metodę tę modyfikuje się na różne sposoby, przede wszystkim w związku z upowszechnieniem komputera źródła wynotowuje się w zwykłym pliku tekstowym albo jakiejś formie bazy danych. Istota jednak pozostaje taka sama: każda informacja powinna być uzupełniona zamiarem, który

można wykorzystać w przypisie (strona, wiersz, rozdział/akapit, numer itp.). Warto też rozważyć stosowanie jakiejś formy klasyfikowania i segregowania wypisów źródłowych po to, by informacje dotyczące podobnych kwestii były łatwe do odnalezienia.

Bibliografia – by wiedzieć, o co chodzi i co już odkryto

Równolegle do kwerendy źródłowej (a czasem nawet przed jej rozpoczęciem) warto zainicjować zbieranie bibliografii opracowań przydatnych do wykorzystania w pracy. Jej celem jest zgromadzenie zasobu publikacji (książek, artykułów naukowych itp.), które będzie można wykorzystać w trakcie tworzenia własnego opracowania. Wyróżnić możemy kilka grup pozycji bibliograficznych:

1. Opracowania na ten i podobny temat, konieczne do poznania stanu badań, aktualnej wiedzy, ale też obszarów nieprzebadanych.

2. Opracowania dotyczące źródeł i ich autorów – w wypadku większych tekstów narracyjnych (dzieł literackich, kronik, pamiętników) należy zwrócić uwagę zwłaszcza na wstępy poprzedzające właściwe źródło.

3. Opracowania pozwalające poznać kontekst epoki/tematu – z założenia raczej nie korzystamy tutaj z podręczników, syntez itp.

4. Opracowania pozwalające zidentyfikować informacje zawarte w źródłach – spisy, słowniki biograficzne i geograficzne, monografie szczegółowe.

Zbieranie bibliografii jest procesem długim, bardzo często trwa aż do napisania pracy. Najlepszą metodą rozpoczęcia jej tworzenia jest „łańcuszek”, opierający się na przeglądaniu przypisów i bibliografii dotychczas wydanych prac na ten temat; pozwala to trafić zarówno do podstawowych, jak i bardziej szczegółowych opracowań, mogących mieć związek z danym tematem. Warto podejmować również inne próby szukania przydatnych nam prac, które bardzo często wydawane są w lokalnych czasopismach naukowych, tomach zbiorowych o niewielkim nakładzie itp.:

1. Przeszukiwanie katalogów bibliotecznych, zwłaszcza dużych placówek, jak np. Biblioteka Narodowa – do wyszukiwarki można wpisywać główne hasła kluczowe związane z tematem (imiona i nazwiska, nazwy miejscowości, charakterystyczne terminy), można próbować też szukać poprzez hasła przedmiotowe, którymi w katalogach opisane są znane nam książki.

2. Przeszukiwanie bibliotek cyfrowych – z każdym rokiem rośnie zbiór zdigitalizowanych publikacji udostępnianych online, często za darmo.

3. Przeszukiwanie baz naukowych – duże biblioteki, np. uniwersyteckie, mają wykupiony dostęp do zagranicznych baz tekstów naukowych, takich jak JSTOR. Dzięki nim można w Polsce (zwykle jednak stacjonarnie na bibliotecznym komputerze, bez możliwości kopiowania) korzystać z materiałów zagranicznych. W Polsce odpowiednikiem tego typu bazy jest projekt Biblioteki Narodowej Academica (<https://academica.edu.pl/>).

4. Korzystanie z wyszukiwarki internetowej – znaczna część artykułów naukowych czy nawet całych książek jest umieszczana w sieci niezależnie od bibliotek – na uniwersytetach funkcjonują cyfrowe repozytoria czasopism, własny projekt podobnej bazy starszych publikacji zainaugurowało Muzeum Historii Polski (<http://bazhum.muzhp.pl/>), coraz więcej artykułów pojawia się też na profilach badaczy na międzynarodowym portalu Academia.edu (<https://www.academia.edu/>).

5. Korzystanie z bibliografii – niektóre zagadnienia doczekały się selektywnych zestawień publikowanych prac, w założeniu zawierających pełen zbiór artykułów i książek na dany temat. Także w przypadku zasłużonych historyków mamy do czynienia z osobistymi bibliografiami zawierającymi całość ich dorobku naukowego. Najambitniejsi mogą też skorzystać z Bibliografii Historii Polski, w której każdym tomie jest zebrana cała twórczość historyczna z danego roku.

Bardzo często zebrana bibliografia jest znacznie szersza niż ta faktycznie wykorzystana przy pisaniu pracy, gdyż wiele odnalezionych opracowań okazuje się nieprzydatnych. Rzetelnie

„Często zebrana bibliografia jest znacznie szersza niż ta faktycznie wykorzystana przy pisaniu pracy”

zebrana bibliografia pokazuje jednak, że autor pracy dobrze się przygotował i w mniejszym lub większym stopniu orientuje się w aktualnym stanie badań.

Komponowanie tekstu pracy

Praca roczna/semestralna pisana na studiach historycznych powinna zawierać kilka typowych elementów kompozycyjnych, naturalnych dla tekstów o charakterze naukowym i spełniających zasadniczą rolę w prowadzonym wywodzie. Konieczność ich pojawienia się warto uświadomić sobie najpóźniej przed rozpoczęciem pisania właściwej pracy. Po zakończeniu kwerendy źródłowej należy posegregować zebrany materiał tematycznie, wybrać wątki, które warto byłoby opisać, i zastanowić się, jakimi przykładami i argumentami poprzeć swój wywód. Oswojeniu kompozycji przyszłej pracy powinien służyć jej plan, w którym zaprezentowano by poszczególne części tekstu (być może nawet z odniesieniem do konkretnych spraw). Opracowanie takiego planu (konspektu) jest często wymaganym etapem w pracach przygotowywanych w systemie tutorskim.

Każda praca powinna się zaczynać od wstępu określającego podstawy przyszłej analizy. To zwykle tutaj pojawia się najwięcej stałych elementów. Jednym z nich jest przegląd badań – analiza najważniejszych opracowań (książek, artykułów, edycji źródłowych) związanych w jakiś sposób z poruszonym tematem pracy. Taki opis powinien być jak najbardziej zwięzły, ale też pokazywać kompetencję autora i jego orientację w dotychczasowych działaniach naukowców. Jednym z kluczowych zadań przeglądu jest pokazanie, że w gąszczu już istniejącej literatury przedmiotu istnieje jeszcze miejsce na nowy tekst. Drugi element tego właśnie pokazywania to przedstawienie pytań badawczych – wątków, które będą nas interesować w dalszej analizie. Przykładowe pytania badawcze to: Jaki był przebieg zdarzeń? Jaka była dynamika opisywanego procesu, jak zmieniał się on w czasie? Jak przedstawiano dany problem w źródłach? Jakie wartości przypisywano różnym elementom? Jakie podobieństwa i różnice występują w porównywanych typach źródeł? Co opisywane zjawisko mówi nam o epoce, którą badamy? Precyzyjne określenie tego, co badamy i czego szukamy, porządkuje pracę oraz pokazuje naszą kompetencję. Warto przy tym zaznaczyć, że wstęp, choć zawsze znajduje się na początku pracy, nie musi być pisany w pierwszej kolejności – często o wiele łatwiej go napisać (lub poprawić), gdy przeprowadzimy już właściwą analizę i wiemy, do jakich wniosków doszliśmy.

Elementem wstępu lub też oddzielną częścią pracy umieszczoną w jej początkowych partiach powinna być charakterystyka źródeł wykorzystywanych w części analitycznej. Jest to bardzo ważne zwłaszcza w momencie, gdy korzystamy z jednego „dużego” źródła – kroniki, dzieła literackiego, memuarystyki. Powinniśmy w tym wypadku dość jasno scharakteryzować autora danego źródła, przedstawić główne cechy materiału oraz przeprowadzić (przynajmniej na ogólnym poziomie) jego krytykę. Ten element pracy zwykle jest pisany na podstawie opracowań, choć warto urozmaicić całość odniesieniami do tekstu źródłowego. Należy pamiętać jednak, że praca roczna/semestralna to przede wszystkim

ćwiczenie z analizy źródeł i prowadzenia wywodu, a nie pełnowymiarowe badanie naukowe. Stąd w wypadku dużych dyskusji źródłoznawczych warto je sygnalizować i uwzględniać, niekoniecznie zaś próbować je rozstrzygać – celem pracy pisanej np. na podstawie kroniki Galla Anonima jest wykorzystanie konkretnych informacji z tego źródła, a nie potwierdzanie jego pochodzenia, o czym historycy od dziesięcioleci dyskutują. W wypadku pracy o bardziej rozproszonej bazie źródłowej (np. prasie) warto również poświęcić kilka akapitów na ogólną charakterystykę tego typu materiału i krytyczne spojrzenie na jego wiarygodność.

Bardzo często prace roczne/semestralne wymagają przedstawienia kontekstu, w którym osadzony jest temat badawczy – wypadków poprzedzających analizowane wydarzenie, zjawiska, z którym jest związany badany problem itp. Zwykle tego typu tekst przygotowuje się na bazie opracowań, warto jednak również pamiętać, żeby potraktować go bardzo funkcjonalnie i trzymać się jego związku z tematem, nie zaś opisywać całość zagadnienia, łącznie z licznymi szczegółami i tematami pobocznymi.

Właściwa analityczna część pracy powinna stanowić większą część tekstu. Nasz wywód powinien bazować na materiałach źródłowych i być uzupełniany informacjami z innych opracowań. W wypadku badań historycznych najczęściej stosuje się metodę indukcyjną, polegającą na wysnuwaniu wniosków ogólnych z wielu wniosków szczegółowych. W praktyce polega to na podawaniu wielu cząstkowych argumentów źródłowych i łączeniu ich w większe całości. W wypadku gdy rekonstruujemy przebieg jakichś wydarzeń, kolejne informacje wyciągamy na podstawie różnych źródeł, składając je niczym puzzle. Należy przy tym pamiętać, że prawie nigdy nie będziemy dysponować wszystkimi elementami składowymi układanki, gdyż nie mamy dostępu do wszystkich informacji o wydarzeniach z przeszłości. W wypadku analizy dyskursu czy obrazu jakiegoś zjawiska w źródłach kolejne składowe badanego elementu wyłuskujemy z tekstu i staramy się je przedstawiać wraz z innymi podobnymi tematycznie argumentami.

Bardzo ważnym elementem prowadzonej właściwie analizy źródłowej jest stałe wyciąganie wniosków. Po każdej partii odniesień do źródeł powinno nastąpić krótkie ich skomentowanie, podsumowanie lub zwrócenie uwagi na ważny kontekst. Analiza źródłowa nie powinna być bowiem tylko zbiorem przytoczonych faktów czy cytatów, ale ich twórczym przepracowaniem. Argumenty należy więc łączyć w większe zbiory (np. na poziomie jednego akapitu), a te wspólnie zbierane w większe wnioski (np. na poziomie jednego podrozdziału). W taki sposób przeprowadzamy czytelnika przez nasze wnioskowanie i precyzyjnie opisujemy badany temat.

Część prac rocznych/semestralnych zakłada porównanie ze sobą dwóch (lub więcej) źródeł. Tak zwana metoda komparatystyczna pozwala poszerzyć analizę o nowe wnioski i obserwacje. Historycy w wypadku badań porównawczych stosują bardzo różne metody kompozycyjne. Jedną z nich jest oddzielne analizowanie każdego ze źródeł i następnie podsumowanie wniosków z całości, drugą zaś – wybranie metody problemowej, bazującej na zebraniu podobnych kwestii i porównywaniu ich bezpośrednio obok siebie. W wypadku porównań bardzo ważnym elementem wnioskowania jest zwrócenie uwagi zarówno na podobieństwa, jak i różnice w obydwu źródłach.

Niezbędnym elementem badań historycznych jest krytycyzm – zarówno źródłowy, jak i interpretacyjny. Dotyczy to oczywiście również prac rocznych/semestralnych. Każde źródło należy postrzekać jako subiektywne świadectwo o przeszłości, dostrzec jego zalety, ale i ograniczenia. Podobnie zresztą należy traktować wnioskowanie – częściej niż okazywanie pewności konieczne będzie pokazywanie wątpliwości („wydaje się”, „bardzo możliwe, że”, „prawdopodobnie”, „można przypuszczać” itp.). Nierzadkim błędem popełnianym przez młodszych historyków jest zwłaszcza wysnuwanie ogólniejszych wniosków na podstawie pojedynczych świadectw źródłowych i jednostkowych sytuacji.

Każdą część analitycznej partii pracy (podrozdział, rozdział) należy podsumować, zbierając wnioski w jednym miejscu.

Na końcu pracy powinno się znaleźć ostateczne podsumowanie, w którym umieszczono by najważniejsze obserwacje z analizy – krótki opis kluczowych zjawisk i istotne wnioski szczegółowe – a także ważniejsze wnioski o charakterze ogólnym. Jednym z rozwiązań pomocnych we wnioskowaniu jest weryfikacja pytań badawczych ze wstępu. Podsumowanie powinno służyć czytelnikowi do zebrania raz jeszcze całości informacji z pracy i ułożenia ich sobie tak, by wnioski były jasne. To w podsumowaniu należy też umieścić szersze interpretacje, które naszym zdaniem wynikają z pracy. Ta część jest też dobrym miejscem do postawienia ewentualnych dalszych pytań i postulatów badawczych – pokazuje to, że student rzetelnie podszedł do swojego zadania i stara się myśleć w sposób naukowy.

Pracę powinna zakończyć bibliografia, w której umieszczamy wykorzystane (cytowane w przypisach) źródła i opracowania. Standardowo w spisie najpierw umieszcza się źródła, opisując je zgodnie z przyjętymi dla danego typu materiałów zasadami. Opracowania powinny być zebrane razem, bez rozdzielania ich np. na pozycje książkowe oraz artykuły. Pamiętajmy przy tym o ułożeniu ich alfabetycznie według nazwiska autora lub w wypadku jego braku pierwszej litery tytułu.

Przypisologia

W pracy rocznej/semestralnej powinno się stosować wszystkie elementy naukowe, w tym przede wszystkim przypisy. W pierwszej kolejności są one metodą budowania wiarygodności badacza – przy ich pomocy w sposób konkretny pokazuje on, z jakich materiałów korzysta i daje możliwość weryfikowania jego ustaleń przez innych uczonych. Przypisy pozwalają także wzbogacać opis bez ingerencji w tekst główny, przy okazji zaś pokazywać erudycję autora.

Przypisy stosujemy najczęściej w kilku przypadkach:

1. Jako odniesienie do źródła – odwołując się do jakiejś informacji źródłowej, zawsze podajemy jej dokładne namiary:

księgę, wiersz, stronę, kartę itp. Jeśli korzystamy z informacji zawartej w opracowaniu, postępujemy identycznie.

2. Jako przypis bibliograficzny – w przeglądzie źródeł lub w analizie tekstu możemy wskazywać, że na jakiś temat opublikowano konkretne badania – podajemy wówczas namiary bibliograficzne na tę pozycję.

3. Jako komentarz – w wypadku, gdy chcielibyśmy dodać jakiś komentarz/interpretację poboczną (np. zwrócić uwagę na jakiś aspekt), ewentualnie odwołując się przy tym do innych badań.

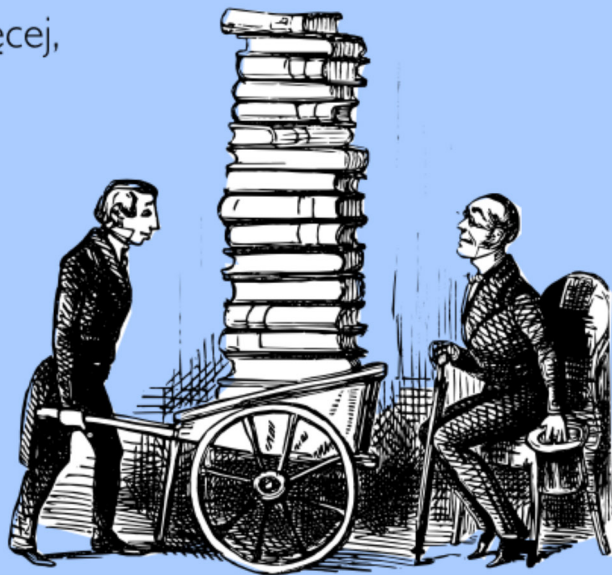
4. Jako wyjaśnienie – w przypisach umieszczamy m.in. objaśnienia pojęć czy biogramy wymienianych postaci.

Należy przy tym pamiętać, by przypisy tworzyć w sposób staranny – dokładnie sprawdzać strony, podawać właściwe inicjały imion, nie przekreślać nazwisk itp. Takie elementy jak solidne przygotowanie przypisów świadczą o rzetelności studenta badacza.

Trening czyni mistrza

Pierwsza pisana praca roczna/semestralna jest dla każdego studenta historii wyzwaniem, gdyż wymaga zastosowania nowych metod działania, rzetelności oraz włożenia sporego wysiłku. Warto przy tym pamiętać, że bardzo rzadko ktokolwiek rodzi się geniuszem – każdy młody badacz popełnia mniejsze lub większe błędy, ponieważ dopiero uczy się warsztatu. Zadaniem oceniającego pracę jest solidne sprawdzenie tekstu, jego krytyczne skomentowanie i wskazanie błędów i niedoróbek. Tego typu krytyka powinna mieć charakter twórczy, to znaczy prowadzić do poprawienia braków i nauczania się przez studentów metod postępowania naukowego. Tak też powinno się ją przyjmować, pamiętając jednocześnie, że każda napisana praca czy przebadane źródło polepsza nasz warsztat i uczy nowych umiejętności. Krok w postaci pracy rocznej/semestralnej przybliży w ten sposób studenta do zakończonego sukcesem napisania i obrony pracy dyplomowej, wieńczącej studia.

Wziąłbym więcej,
ale miałem
słaby transfer.

Kupuj świetne historyczne e-booki i wspieraj ulubiony portal.

Każdego miesiąca do sklepu Histmaga trafiają nowe, ciekawe e-booki. Dochód z ich sprzedaży wspiera działalność pierwszego polskiego portalu historycznego. Po to, by zawsze był ktoś, kto mówi, jak było. Sprawdź dostępne tytuły pod adresem <https://sklep.histmag.org>

[Kup książkę](#)